



Toimintakertomus 2018



KÄYMÄLÄSEURA HUUSSI RY
GLOBAL DRY TOILET ASSOCIATION OF FINLAND

SISÄLLYS

YLEISTÄ.....	2
HALLINTO	2
Hallitus	3
Yhdistyksen kokoukset	3
Jäsenistö	3
Henkilöstö.....	4
YHDISTYKSEN TOIMINTA.....	4
Yritysyhteistyö	4
Hiedanranta	5
Virtsan lannoitekäytön edistäminen	5
Pirkanmaan ympäristöpalkinto.....	5
DRY TOILET 2018 -KONFERENSSI	6
VIESTINTÄ, TAPAHTUMAT JA NEUVONTA	8
Neuvonta, luennot ja muut tapahtumat	8
2018 tapahtumakalenteri	9
Viestintä.....	10
Vuoden Huussiteko -palkinto	11
Kuivike-lehti	11
Huussikortteli 12.-15.4.	11
Varainhankinta.....	12
HANKETOIMINTA	12
Sambian kuivasanitaatio-ohjelma 2017-2020	13
Vedellä ja sanitaatiolla kestävä kehitys 2017-2018.....	13
HIERAKKA – hiedanranta ravinnekierro ja toiminnallisen tiedottamisen kehitysalueena 2017-2018.....	14
Valtakunnallinen jätevesineuvonta	15
MORTTI - Mobiili ravinteiden talteenotto kenttäolosuhteissa.....	16
TALOUS	17

YLEISTÄ

Käymäläseura Huussi ry (KSH ry) on Tampereella vuona 2002 perustettu sitoutumaton, yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, jonka tarkoituksena on edistää erilaisin tavoin ekologiseen sanitaation perustuvaa DT-teknologiaa (dry toilet technology) tasavertaisena vaihtoehtona vesikäymälälle. Ekologiseen sanitaatioon sisältyy vedettömien ja vähävetisten käymälöiden käyttö ja suunnittelu, ihmistuotoksen turvallinen käsittely ja luontaisen, suljetun ravinnekierron toteutuminen sekä vesistöjen suojeleminen. KSH ry on maanlaajuisesti tunnetuin alan asiantuntija. Yhdistyksen ydinsaamiseen kuuluu ekologisen sanitaatioon ja kuivakäymäläteknologian suunnittelun ja edistämisen lisäksi mm. tiedotus- ja vaikuttamistyö ja projektihallinnon osaaminen. KSH ry pyrkii resurssiensa puitteissa vastaamaan kasvavaan tiedon tarpeeseen niin sisäkuivakäymälöiden ja hajajätevesiasetuksen edistämisen kuin ravinnekierron toteutumisen osalta monilla yhteiskunnan osa-alueilla. Saavuttaakseen tavoitteensa yhdistys tiedottaa, vaikuttaa yhteiskunnallisesti muun muassa antamalla lausuntoja ja kannanottoja, järjestää koulutuksia, seminaareja ja neuvontaa. Tämän lisäksi yhdistys kerää hankkeiden avulla kokemuksia ja tekee selvityksiä sekä julkaisee esitteitä ja oppaita. KSH toteuttaa kansainvälisiä hankkeita, joissa tavoitteena on kohottaa kohdealueiden terveydellistä tilannetta kiinnittämällä huomiota hygieniatietoisuuteen, käymälöihin ja käymälätuotosten käsittelyyn sekä erityisesti ravinteiden kierrätykseen.



Vuosi 2018 oli yhdistyksen 16. toimintavuosi. Toimintavuoden suurimpana voimainponnistuksena toteutettiin kuudes kansainvälinen kuivakäymäläkonferenssi (6th International Dry Toilet Conference), joka järjestettiin Tampereen Hiedanrannassa elokuussa. Muutoin yhdistyksen toiminta painottui edelleen ulkopuolisen rahoituksen tuen avulla toteutettuihin hankkeisiin ja tietenkin neuvontaan. Vuoden aikana käynnissä oli yhteensä viisi koti- ja ulkomaan hanketta. Toiminnan haasteena on edelleen kehittää pysyvämpiä rakenteita varainhankinnan tehostamiseksi sekä saada kuivakäymälä aidosti vaihtoehdoksi myös sisätiloihin perinteisten mökkien ulkokuuussien lisäksi. Lisäksi yhdistyksen kotimaan hankkeissa on nyt osoitettu, että virtsa on turvallinen ja tehokas lannoite, mutta seuraava askel olisi saada virtsalle lannoitevalmistehyväksyntä. Asennetyö on haastavaa ja vaatii pitkäjänteistä työtä.

HALLINTO

Yhdistyksen toimisto sijaitsee Tampereella Kalevan kaupunginosassa Väinämöisenkadulla. Toimistotilat sijaitsevat asunto-osakeyhtiön omistaman kerrostalon kivijalassa, jossa käytössä on kaksi isompaa toimistohuonetta sekä keittiö ja sosiaalitalat. Toimistotilat ovat osoittautuneet toimiviksi tarpeisiin nähden, ja lisäksi vuokratulot ovat maltilliset. Toimistotiloissa on mahdollisuus järjestää pienimuotoisia koulutuksia ja luentoja.

Yhdistyksellä oli alkuvuodesta kolme työntekijää, ja keväällä työntekijämäärä kasvoi neljään konferenssihoitajan aloittaessa työt. Lisäksi toimistolla oli alkuvuonna kaksi korkeakouluharjoittelijaa sekä kesällä konferenssihoitajan apuna konferenssiharjoittelija. Myös Sambian hankkeessa oli loppuvuodesta

harjoittelija tekemässä diplomityötään Sambian kuivasanitaatio-ohjelmaan liittyen. Yhdistyksen toimintaan osallistui lisäksi kymmeniä vapaaehtoisia, jotka auttoivat sekä kotimaan että ulkomaan toiminnan toteuttamisessa ja eteenpäin viemisessä.

Yhdistys oli toimintavuonna 2018 KEPA:n jäsen, Suomen vesifoorumi ry:n jäsen (FWF, edustaja myös FWF:n hallituksessa), sekä jäsenenä ulkomaisissa yhteisöissä: WTO, WTA ja SuSanA.

HALLITUS

Yhdistyksen hallitukseen kuuluivat toimintavuonna 2018 varsinaisina hallituksen jäseninä Ruusa Gawaza (pj.), Ilkka Pulkkinen (vpj.), Mia O'Neill (rahastonhoitaja), Juhani Tenhunen, Johanna Kallio, Hannamaija Fontell, Krista Haapamäki ja Pia Engström sekä varajäseninä Eeva-Liisa Viskari, Minna Palo, Kenneth Lotta ja Anu Turunen. Hallituksen ulkopuolisena sihteerinä toimi Riina Heinisuo. Hallitus kokoontui kauden aikana kahdeksan kertaa. HIERAKKA ja Jätevesineuvonta -hankkeilla oli lisäksi omat ohjausryhmänsä, jotka kokoontuivat tarvittaessa.

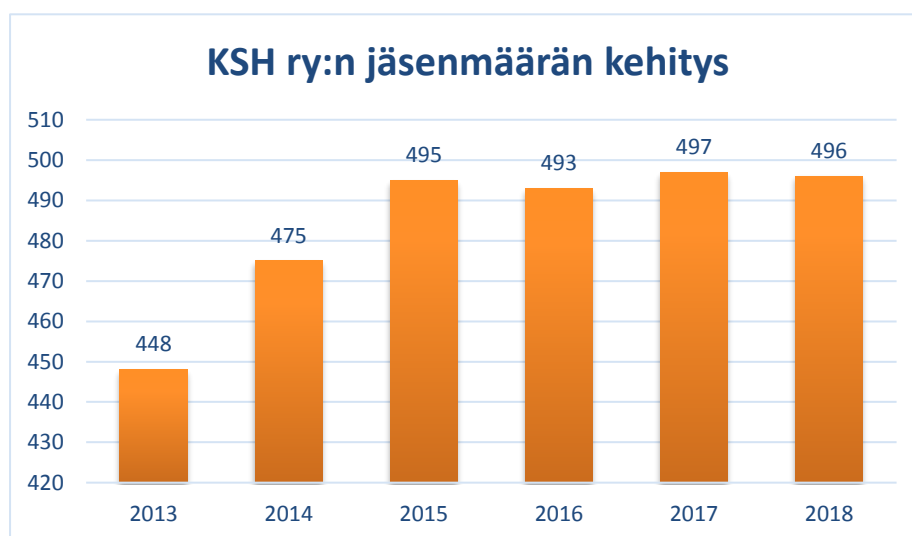
YHDISTYKSEN KOKOUKSET

Yhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous järjestettiin Tribe Tampereen tiloissa Pinninkadulla 24.4. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokouksen yhteydessä pidettiin kaikille avoin strategiatyöpaja, jonka tavoitteena oli toimia alustana yhdistyksen uuden strategian luomiseksi. Strategiapajassa keskusteltiin Pia Engströmin johdolla yhdistyksen linjauksista, toiminnan tavoitteista ja keinoista tavoitteiden saavuttamiseksi. Kokoukseen osallistui 12 yhdistyksen jäsentä.

Yhdistyksen sääntömääräinen syyskokous pidettiin perinteiseen tapaan Maailman käymäläpäivänä 19.11. Tampereen ammattikorkeakoululla. Syyskokoukseen osallistui yhteensä 16 yhdistyksen jäsentä. Syyskokouksen yhteydessä järjestettiin HIERAKKA-hankkeen loppuseminaari.

JÄSENISTÖ

Vuoden 2018 lopussa yhdistyksen jäsenmäärä oli 465 henkilöjäsentä, 25 yritysjäsentä ja 6 yhteisöjäsentä, yhteensä siis 496.

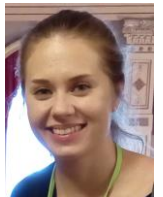
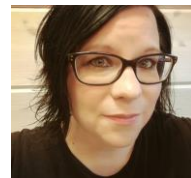


Jäsenmäärä on pysynyt viime vuodet samalla tasolla ilman suuria hyppäyksiä suuntaan tai toiseen. Yhdistyksen toiminnan laajuutta ei kuitenkaan voida mitata jäsenmäärällä, vaan yhdistyksen muulla yhteiskunnassa tapahtuvalla toiminnalla. Tavoitteena on kuitenkin saada jäsenmäärä tasaiseen kasvuun.

Jäsenille toimitettiin ajankohtaista jäsenpostia kevätkuukokouksen yhteydessä postitse ja muutoin sähköisiä jäsenkirjeitä mahdollisuuksien mukaan. Sosiaalista mediaa, lähinnä Facebook-sivuja mutta myös Twitteriä, Instagramia ja LinkedIn:niä, käytettiin tiedotuskanavana.

HENKILÖSTÖ

Yhdistyksen henkilökunta työskenteli pääsääntöisesti hankkeissa. **Sari Huuhtanen** jatkoi projektipäällikkönä ulkoasiainministeriön tukemassa Sambian maaohjelmassa. Sari Huuhtanen veti lisäksi ulkoasiainministeriön rahoittamaa Vedellä ja sanitaatiolla kestävä kehitystä -hanketta (VGK) sekä avusti kotimaan hankkeissa. **Susanna Pakula** toimi projektiasiantuntijana kotimaan HIERAKKA, MORTTI ja Valtakunnallinen jätevesineuvonta -hankkeissa. Hallinto-koordinaattorina toimi **Riina Heinisuo**, joka vastasi yhdistyksen ja hankkeiden taloushallinnosta, yhdistystoiminnasta sekä avusti hanketoiminnossa. **Suvi Kekki** toimi Kansainvälisen kuiva-käymäläkonferenssin konferenssihoitajana maaliskuusta marraskuuhun.



YHDISTYKSEN TOIMINTA

Tässä kappaleessa esitellään kootusti vuoden tärkeimpiä toimintoja ja tapahtumia. Kattavasti niistä saa tietoa yhdistyksen nettisivuilta www.huussi.net.

YRITYSYHTEISTYÖ

Yritysyhteistyötä jatkettiin vuonna 2018. Uusia yrityksiä pyrittiin rekrytoimaan jäseniksi ja kolme uutta jäsentä saatiinkin. Toimintavuoden aikana yritysjäsenien kanssa osallistuttiin OmaMökki -messujen Huussikortteliin sekä yritysjäsenillä oli mahdollisuus osallistua Kansainvälisen kuivakäymäläkonferenssin yhteydessä järjestettyyn laitenäyttelyyn, jonne oli konferenssivieraiden lisäksi myös yleisöllä vapaa pääsy.

KSH ry promoaa yritys jäsenien tuotteita kaikissa niissä kymmenissä tilaisuuksissa, joihin yhdistys osallistuu vuosittain. Lisäksi jaetaan tietoa yritys jäsenien toiminnasta ja tuotteista netissä, sosiaalisen median kautta sekä useissa lehtijutuissa, joihin yhdistystä vuosittain haastatellaan. Lisäksi yhdistys esittelee yritys jäsenien laitteita niissä lukuisissa henkilökohtaisissa neuvonnoissa, joita vuosittain tehdään. Yritys jäsenien materiaaleja jaetaan osana kuivakäymäläneuvontaa. Yhdistys pyrkii myös ottamaan yritys jäseniä mahdollisuuksien mukaan kumppaneiksi hankerahoitushakuihin. Lisäksi saamme paljon yhteydenottoja maailmalta, joissa pyydetään tarjouksia kuivakäymälöiden tai jätevesijärjestelmien toimittamisesta. Välitämme nämä kaikki tarjouspyynnöt yritys jäsenillemme ja pyrimme tätä kautta parantamaan jäseniemme liiketoimintamahdollisuuksia. Yhdistyksellä oli viime vuonna 25 yritys jäsentä, joka vastaa huomattavaa läpileikkausta alan toimijoista. KSH ry ei siis tässä mielessä ole ihan perinteinen kansalaisjärjestö, sillä toiminta yritys kentällä on huomattavasti muita järjestöjä aktiivisempaa.

HIEDANRANTA

Valtakunnallisestikin mielenkiintoinen kohde on Tampereella Lielahden alueella Hiedanrannassa vanhan teollisuusalueen kaavoitus 25 000 asukkaan lähiöksi. Hiedanranta on avattu yleisökäyttöön nimellä Väliaikainen Hiedanranta, jota kehitetään kiertotalouden periaatteiden mukaan. Alueella sijaitseva vanha kuivaamo on remontoitu tapahtumakäyttöön ja sinne on asennettu 19 kuivakäymälää. KSH ry on ollut alusta asti mukana Hiedanrannan kuivakäymälöiden toteutuksessa ja kehitystyössä. Yhdistys on myös esitellyt kuivakäymäläjärjestelmää ja Hiedanrantaa erilaisille vieraille, ollut alueen käytön suunnittelussa ja erityisesti erilaisten ihmistuotosten hyötykäyttöön liittyvien hankkeiden ja suunnitelmien tekemisessä mukana. Vuoden 2018 aikana Hiedanrannassa järjestettiin Kansainvälinen kuivakäymäläkonferenssi ja se toimi HIERAKKA-hankkeen toiminnan keskuksena. Yhdistys oli mukana mm. Hiedanrannan puutarhajuhlilla ja antoi virtsan lannoitekoulutusta ARC-Active Refugees in the Community -hankkeen järjestämissä tilaisuuksissa.

VIRTSAN LANNOITEKÄYTÖN EDISTÄMINEN

Vuonna 2018 jatkettiin pitkäjänteistä työtä virtsan lannoitekäytön edistämiseksi. KSH ry:n tavoitteena on, että virtsan lannoitekäyttö on mahdollista Suomessa. Koska virtsa ei ole lannoitevalmiste, ei sen luovuttaminen eteenpäin tai myyminen ole toistaiseksi sallittua Suomessa. Vuonna 2016 päättyneessä BIOUREA-hankkeessa tutkittiin virtsan lannoitekäyttöä ja joulukuussa 2018 päättynyt HIERAKKA- Hiedanranta ravinnekierron ja toiminnallisen tiedottamisen kehitysalueena -hanke jatkoi eteenpäin BIOUREA-hankkeen tuloksista. Hankkeet ovat osoittaneet, että erilliskerätty ihmisvirtsa on väkilannoitteen veroinen lannoite ja oikein käsiteltynä turvallinen käyttää. Mikäli virtsaa kerättäisiin erilleen ja käytettäisiin lannoitteena, saataisiin valtaosa ihmisjätösten ravinteista talteen, voitaisiin merkittävästi vähentää vesistöjen rehevöitymistä ja helpottaa jätevesienkäsittelyprosessia. Käytön esteenä ovat tällä hetkellä puuttuva keräysjärjestelmä, virtsalta puuttuva lannoitevalmistehyväksyntä ja varaukselliset asenteet virtsan lannoitekäyttöön.

PIRKANMAAN YMPÄRISTÖPALKINTO

Pirkanmaan ELY-keskus myönsi Pirkanmaan ympäristöpalkinnon 2017 Käymäläseura Huussi ry:lle pitkäjänteisestä ja monipuolisesta työstä puhtaan veden, toimivan sanitaation ja kiertotalouden puolesta. Ympäristöpalkinto on jaettu Pirkanmaalla vuodesta 1987 lähtien. Palkinnon perusteluissa todettiin lisäksi, että yhdistyksen virtsan lannoitekäytön puolesta tekemä työ Tampereella Hiedanrannassa on ollut rohkeaa ja innovatiivista ja saanut näkyvyyttä asialle myös valtakunnallisesti. Aiheeseen liittyvät kokeiluhankkeet ovat olleet merkittävä avaus kiertotalouden toteuttamisessa Pirkanmaalla. Lisäksi viime vuoden elokuussa KSH ry järjesti yhdessä tamperelaisten korkeakoulujen kanssa jo kuudennen kansainvälisen Dry Toilet -konferenssin. Palkinto luovutettiin Pirkanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksessa 12.2.2018.



DRY TOILET 2018 -KONFERENSSI

Käymäläseura Huussi ry järjesti kuudennen kansainvälisen kuivakäymäläkonferenssin (6th International Dry Toilet Conference) Tampereella 22.–24.8.2018. Tapahtuman teemana oli ”Dry Toilet Goes Circular”. Kansainväliseen konferenssiin osallistui 156 sanitaatioalan ammattilaista 37:stä eri maasta. Konferenssissa kuultiin yhteensä 68 esitystä 11 eri teeman alta. Konferenssi on maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen tapahtuma, joka käsittelee ekologista sanitaatiota ja ravinnekiertoa moni- ja poikkitieteellisestä näkökulmasta. Konferenssipaikkana toimi Tampereella Hiedanrannassa Lielahden Kartano ja vanha tehdasrakennus Kuivaamo.

Kansainvälistä konferenssia edelsi totuttuun tapaan pre-konferenssi työpaja 22.8.2018, jonka järjestämisessä oli mukana yhteistyökumppanina Sanna-Leena Rautanen FCG:ltä (Finnish Consulting Group). Työpajassa oli noin 60 osallistujaa kymmenistä eri maista. Työpajan teemana oli kuukautishygienia Menstrual Health Management (MHM). Työpajassa myös WSSCC:n toimitusjohtaja Rolf Luyendijk piti teemaan liittyvän puheenvuoron.

Konferenssin ensimmäisenä päivänä keskiviikkona 22.8.2018 järjestettiin Suomen tilanteeseen keskittyvä ja suomenkielinen Kuiva kiertää! -seminaari. Seminaariin osallistui 81 kävijää. Seminaarissa käsiteltiin erityisesti kuivakäymälöiden roolia jätevesien hoitoon ja ravinteiden kierrätykseen liittyvissä teemoissa. Päivän aloitti ympäristöministeriön edustaja neuvotteleva virkamies Ari Kangas. Päivän aikana oli esillä uusi hajajätevesilainsäädäntö, kiertotalouden mahdollisuudet haja-asutusalueella ja paneelikeskustelu ravinnekierron tulevaisuudesta.

Kansainvälisen konferenssin nimekkäin keynote-puhuja oli Yhdysvaltain entinen Suomen suurlähettiläs Bruce Oreck. Ympäristöön liittyvistä vaikuttavista puheenvuoroistaan tunnettu Oreck nosti puheessaan esille kaupungistumisen ja vedenkäytön haasteet sekä sanitaatioalan markkinoinnin. Konferenssin toisen päivän puhujat olivat International Water Management Institutin (IWMI) ekonomisti ja tutkija Miriam Otoo sekä Tampereen yliopiston tutkija Kirsi-Maarit Lehto. Keynote-puheenvuorot käsittelivät kestävää sanitaatiota monipuolisista näkökulmista, ja sekä Lehto että Otoo ovat tutkineet aihetta omista lähtökohdistaan. Lehdon tutkimusryhmä on keskittynyt ympäristöterveyden ja mikrobiologian rooliin ihmisten terveydessä ja tautien leviämisessä, Otoo puolestaan on monella kansainvälisellä foorumilla puhunut sanitaation liiketoimintamahdollisuuksista kehittyvissä maissa.

Konferenssin yhteydessä järjestettiin kaikille avoin ja ilmainen laitenäyttely, jossa kuivakäymälöiden ja hygieniatuotteiden valmistajat sekä käymälöihin ja käymälätuotteen loppukäsittelyyn liittyvien tuotteiden tai palvelujen tarjoajat esittelivät omia tuotteitaan ja toimintaansa konferenssin vieraille ja muille näyttelyssä kävijöille. Näyttelyssä mukana olivat SYKLI, Separett AB, Biolan Oy, Pikkuvihreä, NanoGeo Finland Oy, Digi Toilet Systems Oy, Water for People Uganda ja Käymäläseura Huussi ry.

Tamperelaiset korkeakoulut ovat aina olleet mukana konferenssin järjestelyissä ja toteutuksessa. Vuonna 2018 Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto toimivat yhteistyökumppaneina järjestelytoimikunnan kautta. Tampereen kaupunki oli mukana paikallisena



yhteistyökumppanina, sillä saimme käyttää Tampereen kaupungin tiloja Hiedanrannassa konferenssin ajan.

Käytännön järjestelyjä varten palkattiin tälläkin kertaa kongressitoimisto Tavicon Oy, joka vastasi konferenssin käytännön järjestelyistä, mm. rekisteröinneistä. Muita tärkeitä yhteistyökumppaneita konferenssille olivat ulkoministeriö ja ympäristöministeriö. Ulkoministeriön tuella varmistettiin kehitysmaista tulevien sponsoroitujen mahdollisuus osallistua tapahtumaan. Tuella saapui Suomeen yhteensä 29 osallistujaa 10 eri maasta. Ympäristöministeriön tuki oli myös korvaamaton tapahtuman järjestelyiden onnistumisen kannalta. Tärkeä kansainvälinen yhteistyökumppani tapahtuman aikana oli International Water Association (IWA). Ravinnekierroon teemaan liittyen myös Ympäristö ja Terveys-lehdessä julkaistiin neljä artikkelia Suomipäivä-seminaariin osallistuneilta kirjoittajilta. Tieteellisen Seurain Valtuuskunta myönsi konferenssille tuen, jonka avulla saatiin palkattua konferenssis sihteeri ja katettua kansainvälisten puhujien kuluja. Lisäksi yhdistys sai Tampereen Yliopistojen Tukisäätiöltä pienen apurahan konferenssin kulujen kattamiseen.

Konferenssin järjestäminen on joka kerta ollut hyvin suuri ponnistus yhdistykselle, mutta siitä huolimatta tapahtuma on koettu olevan tarpeellinen ja konferenssit ovat osoittaneet, että tarvetta ja kysyntää tämäntapaiselle tapahtumalle on olemassa sanitaatioalalla. Sanitaatioalan kehittämiseksi olemme saaneet kerättyä suuren joukon ammattilaisia monista eri maista keskustelemaan ja tuomaan esimerkkejä erilaisista tilanteistaan ja projekteistaan. Konferenssiosallistujien monipuolisuus on suuri rikkaus ja anti. Konferenssin kansainvälisyys on huippuluokkaa ja olemme ylpeitä, kuinka kerta toisensa jälkeen olemme onnistuneet järjestämään hienon tapahtuman olemassa olevilla resursseillamme. Ilman vapaaehtoisten ja rahoittajien tukea tapahtumaa ei olisi mahdollista järjestää, joten olemme erittäin kiitollisia kaikesta saamastamme tuesta.

Konferenssin palaute oli oikein hyvää, suuri osa osallistujista piti sitä erittäin onnistuneena ja tieteellinen ohjelma sekä yleiset järjestelyt ja oheisohjelmat onnistuivat yli odotusten. Konferenssipaiikka oli hieman erilainen kuin aikaisemmilla kerroilla, mutta tätä pidettiin pääosin vain hyvänä asiana. Tapahtuman tunnelmaa kehuttiin avoimeksi ja lämpimäksi. Tieteellisestä näkökulmasta katsottuna ilahduttavaa oli se, että mukaan saatiin paljon uutta tutkittua tietoa, kuten myös paljon uusia esimerkkejä käytännön projekteista eri puolilla maailmaa. Esimerkiksi virtsan lannoitekäytön tutkimuksista oli paljon esityksiä ja kertoo myös siitä, että asia on ajankohtainen nousussa ympäri maailmaa.

Tapahtumalla olisi potentiaalia ja tilausta kasvaa nykyistä isommaksi, mutta se vaatisi myös enemmän resursseja esimerkiksi suunnitteluun, markkinointiin ja tiedottamiseen. Vapaaehtoisvoimin tai muun työn ohella on hyvin hankala kasvattaa konferenssia tulevaisuudessa siihen suuntaan, mihin alalla tapahtuva kehitys vaatisi. Isompi konferenssi vaatii myös isommat tilat ja kulut nousevat helposti pienen yhdistyksen resurssien ulottumattomiin. Työntekijän palkkaaminen vastaamaan konferenssin järjestelyistä hyvissä ajoin ennen tapahtumaa sekä hoitamaan loppujärjestelyitä on konferenssin onnistumisen kannalta elinehto. Lisäksi uusien yhteistyökumppanien saaminen tai muulla tavoin osalliseksi konferenssiin on tulevaisuudessa tärkeää.



VIESTINTÄ, TAPAHTUMAT JA NEUVONTA

KSH ry toimii tavoitteidensa eteen tiedottamalla toiminnastaan erilaisissa tapahtumissa, sähköisessä ja muussa mediassa, järjestämällä tapahtumia ja luentoja, tekemällä yhteistyötä muiden alan toimijoiden kanssa (mm. vesiensuojeluyhdistykset, muut ympäristö- ja kansalaisjärjestöt, organisaatiot, ministeriöt, virkamiehet, korkeakoulut, kansalaisopistot, tutkijat sekä yritykset) sekä erityisesti antamalla koulutusta ja neuvontaa puhelimitse, sähköpostitse sekä henkilökohtaisesti kaikille asiasta kiinnostuneille. Lisäksi KSH ry julkaisee esitteitä ja oppaita, tiedonantoja ja kannanottoja sekä pitää aktiivisesti yhteyttä jäseniinsä mm. sähköisen uutiskirjeen, tapahtumien ja tilaisuuksien kautta. Tiedotuksessa, viestinnässä, yleisötapahtumien järjestämisessä tehdään aina yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa, jos se on mahdollista.

NEUVONTA, LUENNOT JA MUUT TAPAHTUMAT

KSH ry:n yksi ydintehtävistä on antaa maksutonta ja puolueetonta neuvontaa kuivakäymälöihin, sanitaatioon ja virtsan lannoitekäyttöön liittyen. Neuvonnan tavoitteena on tarjota mm. haja-asutuksen asukkaille ja mökkeilijöille tietoa kuivakäymälöistä ja harmaiden vesien erilliskäsittelystä. Neuvonnassa korostetaan myös aina ammattimaisten suunnittelijoiden käyttöä jätevesiasioita suunniteltaessa. Neuvonnan tarkoitus on aktivoida ja kannustaa asukkaita huolehtimaan jätevesistään myös haja-asutusalueella, tarjota tietoa kustannustehokkaista ja ekologisista jätevesien käsittelymenetelmistä sekä vahvistaa paikallisten tietoa aiheesta. Neuvontaa on toteutettu osallistumalla erilaisiin tapahtumiin, luennoimalla kuivakäymälöistä, jakamalla neuvontamateriaalia jätevesihankkeille, kampanjoimalla sosiaalisessa mediassa ja antamalla neuvoja puhelimitse ja sähköpostilla. Tietoa on laajasti tarjolla myös yhdistyksen nettisivuilla.

Kaikkein eniten neuvoja kysytään eri laitemalleista. Vapaa-ajan asunnoille asennetaan myös enenevässä määrin sisäkuivakäymälöitä. Monella kiinteistöllä olisi halukkuutta asentaa kompostoiva kuivakäymälä, mutta yksitasoisuus tai muut tilaratkaisut eivät mahdollista kahteen kerrokseen asentamista. Lattian päälle asennettavissa malleissa laitteen kapasiteetti ei aina riitä äkilliselle käyttäjämäärän nousulle. Käymälätuotosten käsittelystä annetaan myös neuvoja lähes joka kerta. Lisäksi neuvoja kysytään, kun on joku ongelma kuivakäymälän kanssa esim. hajua tai kärpäsiä. Tyypillisesti yksi neuvontapuhelu kestää noin puoli tuntia, sen aikana keskustellaan eri kuivakäymälälaitteiden toimintaperiaatteista, käymälätuotosten käsittelystä ja soveltuvuudesta kyseisen kotitalouden tarpeisiin.

Pirkanmaalla osallistuttiin moneen yleisötapahtumaan yhdessä muiden organisaatioiden kanssa. Huhtikuussa yhdistys antoi neuvontaa ympäristöministeriön koordinoimassa Fiksu-Assa -tapahtumassa, joka järjestettiin Tampereen rautatieasemalla. Tampereen Vihreällä viikolla kesäkuun alussa oltiin mukana Tampereen ympäristötorilla sekä myös ensimmäistä kertaa järjestetyllä Virtojen ympäristötorilla. Vuonna 2018 osallistuttiin perinteiseen tyyliin myös mm. Maailma kylässä -festivaaleille Helsingissä sekä Ympäristöministeriön järjestämälle Jätevesiviikolle. Lisäksi yhdistys kävi puhumassa erilaisissa tapahtumissa.

Yhdistys on erittäin rutinoitunut ja osaava yleisötilaisuuksien järjestäjä, josta kertoo pitkä yleisötilaisuuksien, konferenssien, neuvontatilaisuuksien ja seminaarien lista. Yhdistys on vuosia tehnyt yhteistyötä eri haja-asutusalueiden jätevesineuvontaa toteuttavien järjestöjen kanssa ja mm. kouluttanut osana vesiensuojeluyhdistysten hankkeita, tuottanut materiaalia ja tietoa liittyen haja-asutusalueiden jätevesineuvontaan ja kuivakäymälöihin sekä vastannut asukkaiden kysymyksiin liittyen jätevesiin ja kuivakäymälöihin. Yhdistyksen työntekijät ovat tehneet tiivistä yhteistyötä mm. Suomen ympäristökeskuksen kanssa ja osallistuneet haja-asutusalueiden jätevesien hallintaan ja neuvontaan liittyviin seminaareihin. Yhdistyksen työntekijöiden vuosien työ haja-asutusalueiden jätevesiasioiden parissa sekä yhteistyö kaikkien alan toimijoiden kanssa tarjoaa edellytykset asiantuntevaan ja laaja-alaiseen neuvontaan liittyen kuivakäymälöihin ja harmaiden vesien erilliskäsittelyyn haja-asutusalueella. Toimintavuoden aikana Susanna Pakula osallistui jätevesineuvojille järjestettyyn koulutukseen.

2018 TAPAHTUMAKALENTERI

- **14.3.** Mökkiläisen jätevesi-ilta, Pietarsaari
- **19.3.** Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut, kaupungin ulkoilualueiden kuivakäymäläratkaisut
- **22.3.** Maailman Vesipäivä, Tampereen ammattikorkeakoulu
- **12.-15.4.** OmaMökki 2018 -messut, Helsingin Messukeskus
- **19.4.** Fiksu Assa, Tampereen rautatieasema
- **20.4.** Omavarainen kaupunki 2030, Tampereen ammattikorkeakoulu
- **24.4.** Yhdistyksen kevätkokous ja strategiatyöpaja, Tampere
- **17.5.** Haja-asutuksen jätevesineuvojien koulutusohjelma, Tekniikkapäivä (luento kuivakäymälöistä), Helsinki
- **26.-27.5.** Maailma kylässä -festivaali, Helsinki
- **30.5.** Luento, Tampereen rakennusmestarit ry
- **4.6.** Ympäristötori Tammelan tori, Tampere
- **5.6.** Kultaisen talikon luovutus, Kangasala ja Iittala
- **7.6.** Lannoita oikein! Hiedanranta, Tampere
- **11.6.** 3rd European Sustainable Phosphorus Conference 2018, Finlandia-talo, Helsinki
- **16.6.** Ympäristötori, Virrat
- **3.7.** Kuukausimarkkinat, Hämeenlinnan tori
- **18.8.** Hiedanrannan puutarhajuhlat, Tampere
- **22.8.** Suomipäivän seminaari (osana DT2018), Hiedanranta Tampere
- **22.-24.8.** Dry Toilet Conference 2018. Laitenäyttely koko konferenssin ajan, Hiedanranta, Tampere
- **15.9.** Hävikkifestarit, Lapinlahden sairaala, Helsinki
- **17.9.** Puutarhan lehdet mullaksi -tehokkaasti virtsan avulla, Hiedanranta Tampere
- **15.10.** Maailman käsienväsky

- **19.11.** Maailman käymäläpäivä, yhdistyksen syyskokous ja Hierakka-hankkeen loppuseminaari, Tampereen ammattikorkeakoulu
- **20.-23.11.** Sustainable sanitation waste and water management -konferenssi, Etelä-Afrikka
- **30.11.** Raki-hankkeiden viestintäseminaari, Finlandia-talo, Helsinki
- **10.12.** Raki-hankkeiden tulostietue, Seinäjoki7

VIESTINTÄ

Yhdistys tiedotti aktiivisesti Kansainväliseen kuivakäymäläkonferenssiin, virtsan lannoitekäyttöön, hajajätevesiasetukseen ja kuivakäymälöihin liittyen vuonna 2018. Varsinkin keväällä ja kesällä yhdistys oli paljon esillä eri medioissa ja julkaisuissa kuivakäymälöihin liittyen. Yhdistyksen toimintaan liittyviä juttuja julkaistiin lehdissä ja verkossa yhteensä 37 vuoden 2018 aikana. Sari Huuhtasta haastateltiin Ylen Aamu TV-lähetyksessä mökkikauden alkajaisiksi huussin kunnostuksesta (14.5) ja se julkaistiin myös Ylen verkkosivuilla. Suomipäivän paneelista oli artikkeli Ympäristö- ja Terveyslehdessä, jossa oli myös jutut median mielipidemuokkauksesta ihmistuotosten hyödyntämiseen ravinnontuotannossa ja miten tehdä käymälöistä mediaa kiinnostava asia. Virtsan erilliskeräystä, ravinteiden kierrätystä ja kiertotaloutta pohdiskeltiin useassa konferenssia koskevassa artikkelissa. Laitemallien valintaa koskevien juttujen lisäksi käymälätuotosten käsittelyä, virtsan lannoitekäyttöä ja kompostointia käsitellään säännöllisesti.



Valtakunnallisia tiedotteita lähetetään Tiedotus.com -portaalin kautta. Yhdistyksen tiedotteet löytyvät nettisivuilta. Laajat viestintätoimet keskitettiin perinteisesti vuoden aikana kolmeen ajankohtaan: Maailman vesipäivään (22.3.), maailman ympäristöpäivään (5.6.) sekä maailman käymäläpäivään (19.11.).

Yhdistyksen verkkosivuilla on paljon tietoa kuivakäymälöiden hankinnasta, laitemalleista, käymälätuotosten käsittelystä, hajajätevesiasetuksesta, meneillään olevista ja päättyneistä hankkeista sekä Kansainvälisestä kuivakäymäläkonferenssista. Verkkosivuja vuoden 2018 aikana katseltiin 101 615 kertaa, kävijöitä oli yhteensä 28 412, joista uusia kävijöitä peräti 86,7 %. Keskimäärin kävijöitä yhdistyksen verkkosivuilla on noin 2600 kuukaudessa. Kaikkein eniten vierailijoita kävi Laitemallivertailu -sivulla.

Facebookissa yhdistyksellä on jo 3074 seuraajaa ja Facebookia pyritäänkin päivittämään muutaman kerran viikossa ajankohtaisilla aiheilla. Tämän lisäksi yhdistyksellä on 4-6 kertaa vuodessa ilmestyvä uutiskirje, jota voi tilata mm. nettisivuilta helposti. Sähköisen uutiskirjeen tilaajia oli vuoden 2018 lopulla 522, ja uutiskirjeen tilaajien määrä jatkaa tasaisesti kasvuaan. Myös verkkokaupan kehittämistä jatkettiin tuomalla myyntiin mm. uutta kirjallisuutta yhdistyksen varainhankintaa ajatellen.

Yhdistyksellä on myös oma YouTube-kanava oman toimintansa ja yritysjäsenten tuotteiden esittelemiseksi. Kanavalle on lisätty kattava kokoelma videoita liittyen kuivakäymälöiden ja jätevesijärjestelmien asennukseen, huoltoon ja käyttöön, virtsan lannoitekäyttöön sekä erilaisia kehitysyhteistyöhankkeissa syntyneitä videoita.

VUODEN HUUSSITEKO -PALKINTO

Käymäläseura Huussi ry on jakanut Kulusta talikkaa vuodesta 2002 lähtien. Sen saa vuosittain ansioitunut kuivakäymälöiden, ekologisen sanitaation ja ravinnekierron edistäjä. Palkittujen joukossa on sekä yksityishenkilöitä, työryhmiä kuin organisaatioitakin.

Vuoden Huussiteko 2018-tunnustuksen saivat Kangasalta MTY Sipilä Kari ja Juha sekä Iittalasta Mikkolan maatila (Jussi Mikkola ja Maria Kämäri). Maatilat ovat antaneet peltoalaa yhdistyksen toteuttamien hankkeiden ravinnekokeisiin kolmena vuonna peräkkäin. Palkinnon perusteluissa korostettiin maatilojen ennakkoluulotonta osallistumista Biourea ja Hierakka -hankkeisiin. Yhteistyö maatilojen kanssa alkoi vuonna 2015 ja on jatkunut mutkattomasti ja hyvässä yhteishengessä jo kolme kasvukautta. Lisäksi palkitut ovat olleet mukana lannoituskokeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä uhranneet aikaansa ja apuaan virtsan levitykseen ja sadon tutkimuksiin.



KUIVIKE-LEHTI

Yhteistyössä Sydän-Hämeen lehden kanssa toimitettiin ja painettiin jo kahdestoista KUIVIKE-lehti, joka valmistui kevään OmaMökki -messuille ja jäsenpostitusta varten. Lehteen koottiin ajankohtaistietoa yhdistyksen hankkeista ja toiminnasta sekä tietoa hajajätevesiasetuksesta, sisäkuivakäymälöistä, virtsan lannoitekäytöstä sekä ravinnekierrosta. Lehdestä tuotettiin myös rikastettu nettiversio, jossa näköislehden kuvan takaa aukeaa kuvagallerioita ja videoita sekä mainoksista pääsee suoraan mainostajan nettisivuille tai verkkokauppaan. Lehden toimituksesta vastasi Riina Heinisuo. Lehden painosmäärä oli 5 000. Lehteä jaettiin yhdistyksen kaikissa tapahtumissa ja sitä toimitettiin useille tahoille valtakunnallisesti (mm. vesiensuojeluhankkeille). Lehteä toimitettiin myös yhdistyksen yritysjäsenille jaettavaksi.



HUUSSIKORTTELI 12.-15.4.

Helsingin Messukeskuksessa järjestetään vuosittain vapaa-ajan asumisen Kevätmessut, joista yksi osa tapahtumaa on OmaMökki -messut. Tämä messupaikka on jo useita vuosia ollut yhdistyksen vuoden tärkein tiedotus- ja neuvontatapahtuma. Vuonna 2018 oli jo kahdestoista kerta, kun kaikkia yhdistyksen yritysjäseniä pyydettiin mukaan OmaMökki-messujen yhteisosastoon Huussikortteliin. Tapahtuma on vuosittain huhtikuun alkupuolella ja se tavallaan avaa neuvontakauden. Nelipäiväisillä messuilla on joka vuosi noin 50 000 kävijää ja useana vuonna Huussikortteli on ollut yksi suosituimmista kohteista. Yhdistyksellä on korttelissa oma neuvontapiste ja messujen ohjelmavallalla pidetään päivittäin tietoiskut. Korttelissa esiteltiin erilaisia käymäläratkaisuja niin sisälle kuin ulos, pieneen ja isoon käyttöön sekä erilaisia asiaan liittyviä oheistarvikkeita. Yhdistyksen omalla osastolla annettiin neuvoja ja apuja kuivakäymälän valinnasta, käytöstä ja ravinteiden kierrätyksestä niin pysyvään asutukseen kuin mökkikohteisiin. Vuonna 2018 yhdistyksen neuvontapisteessä ja tietoiskuissa kävi yli kolmesataa ihmistä.

Yritysäsenten innostus Huussikorttelia kohtaan oli hyvä ja Huussikortteli saatiin jo hyvissä ajoin varattua täyteen. Huussikorttelin huippuvuosista ollaan kuitenkin kaukana ja kortteli tuottaa edelleen yhdistykselle tappiota. Nykyisellään Huussikorttelin koko on vakiintunut n. 90 neliömetriin, eivätkä mukana olevilta

yritysjäseniltä saadut tilattuihin neliöihin suhteutetut järjestelypalkkiot riittää kattamaan KSH ry:n omasta messuosastosta aiheutuvia kuluja. Yhtälö on vaikea, sillä OmaMökki-messut ovat yhdistykselle ja yritysjäsenille vuoden tärkein tapahtuma sekä yksi merkittävimmistä tarjoamistamme yritysjäseneduista. Yhdistyksen toiminnalle on myös tärkeää Huussikorttelin vuosittain saama valtakunnallinen huomio ja näkyvyys.

VARAINHANKINTA

Yhdistyksen hallinnon talouden perusta muodostuu jäsenmaksuista, huussikummissa ja ympäristöministeriön että muiden tahojen toiminta-avustuksista. Messuosastoilla ja tapahtumissa saadaan yhdistyksen tuotteita myyntiin ja myös korvausta osaston järjestämisestä. Lisäksi yhdistys piti maksullisia koulutuksia ja luentoja. Yhdistyksen verkkokaupassa myytiin sekä aineettomia lahjoja että erilaisia varainhankinnan tuotteita. Erityisesti panostettiin aineettomien lahjojen myyntiin ja markkinointiin. Myyntiä onkin saatu nousemaan juhlapäivinä sekä valtakunnallisina teemapäivinä, kuten esimerkiksi jouluna. Verkkokaupan houkuttelevuuden lisääminen, markkinointi ja tuotekehitys vaativat kuitenkin edelleen lisätyötä.

Varainhankinta on yhä yksi yhdistyksen suurimmista haasteista. Yhdistyksen hankkeiden omarahoitussuorat ovat suuret verrattuna varainhankinnan kautta saataviin tuloihin. Eri yrityksiin ja säätiöihin oltiin jälleen yhteydessä ja pyydettiin hankkeille suoria lahjoituksia. Saatujen lahjoitusten määrä kuitenkin pieneni merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Huussikummitoimintaa jatkettiin edelleen tärkeänä kehitysyhteistyöhankkeiden omarahoitussuorana, mutta hankekohtaisia varainhankintasuunnitelmia pitäisi yhä kehittää omarahoitussuoraksi kattamiseksi. Jäsenhankinta on haastavaa, joten tuloja tulisi hakea erityisesti hankkeiden johtamisesta, seminaareista ja koulutuksista.

HANKETOIMINTA

Yhdistys on tehnyt erittäin vaikuttavia hankkeita jo usean vuoden ajan sekä kotimaassa että kehitysmaissa ja antaa mm. neuvontaa liittyen haja-asutuksen jätevesien käsittelyyn, ravinnekiertoon ja vesien suojeluun.

Suomessa vesiosaamista pidetään yhtenä Suomen vahvuuksista kehitysyhteistyössä, mutta yhdistys on silti yksi harvoista suomalaisista järjestöistä, joka on keskittynyt WASH-teemoihin (vesi, sanitaatio ja hygienia) kehitysyhteistyöhankkeissaan. Kehitysyhteistyössä tärkeätä on paitsi sanitaation ja terveyden parantaminen myös erityisesti naisten, tyttöjen ja erityisryhmien erityistarpeiden huomioon ottaminen. Yhdistyksen hankkeet hyödyttävät koko Suomen WASH-kenttää, sillä niistä saatuja kokemuksia on voitu levittää myös muiden järjestöjen käyttöön esimerkiksi koulutuksia ja neuvontaa antamalla sekä tuotettuja materiaaleja jakamalla.

Toimintavuoden aikana yhdistyksellä oli käynnissä yhteensä viisi hanketta, joista yksi Sambiassa ja loput neljä kotimaassa.

SAMBIAN KUIVASANITAATIO-OHJELMA 2017-2020

Sambiassa jatkettiin vuonna 2017 aloitettua hanketta. Hanke on rahoitettu ulkoministeriön kansalaisjärjestörahoituksella. Hankkeen tavoitteena on kehittää Sambian sanitaatiota usealla eri alueella ja tasolla. Hankealueita ovat mm. Livingstone, Lusaka, Monze ja Kabwe. Hankkeessa tehdään toimia yhteisöjen kanssa (mm. koulutusta, käymälöiden ja vesipisteiden rakentamista), kehitetään sanitaation hallintoa mm. vaikuttamalla poliittisiin päättäjiin ja alueellisiin toimijoihin, tehdään vaikuttamistyötä median kautta, tehdään tutkimustyötä mm. käymälälannoitteen turvallisuudesta ja sanitaatioketjun kehittämisestä. Yhteisöjen lisäksi toimitaan muun muassa alueen kouluilla ja vankiloissa, joissa sanitaatio taso tällä hetkellä on erittäin huono.

Vuoden 2018 aikana hankkeessa panostettiin erityisesti median kanssa tehtävään yhteistyöhön ja tiedon välitykseen. Hankkeen tiimoilta tehtiin useita radio-ohjelmia kaikissa kolmessa kohdekaupungissa, muutamia lehtiartikkeleita ja useita TV-esityksiä ja uutispätkiä erilaisista hanketapahtumista. Lisäksi järjestettiin koulutus medialle, johon osallistui noin 20 median edustajaa. Hanke sai paljon näkyvyyttä ja kuuluvuutta koulutuksen myötä. Median kautta tietoa sanitaation tärkeydestä on helppo levittää laajemmalle alueella kuin pelkästään hankkeen omien koulutusten ja tapahtumien kautta. Erityisen menestyksekkäitä ihmisten tavoittamisessa ovat olleet radion keskusteluohjelmat, joihin kuuntelijat voivat osallistua soittamalla ja esittämällä kysymyksiä.

Muissakin hankeaktiiviteeteissa mentiin toimintavuoden aikana eteenpäin, kaiken kärkenä oli tietysti koulutus ja tietoisuuden levittäminen. Käymälöitä rakennettiin toki koko ajan, pääosa rakentamisesta sijoittui Livingstonen, Lusakan ja Monzen alueille. Myös naisten ryhmän puutarhasta Livingstonessa Mukunin kylässä ollaan saatu suuria satoja ja sen avulla ryhmän naiset ovat voineet hoitaa lasten koulumaksuja ja saada perheelle tuloa. Hankkeen toimina rakennetut aurinkopaneeleilla toimiva porakaivo ja sen kastelujärjestelmä ovat paitsi tuoneet vettä kylän käyttöön, mutta myös voimauttaneet tätä naisten ryhmää toimimaan yhteiseksi hyväksi.



VEDELLÄ JA SANITAATIOILLA KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ 2017-2018

Ulkoministeriön rahoittamassa vuonna 2017 aloitetussa kaksivuotisessa viestintä- ja globaali-kasvatushankkeessa on tarkoituksena lisätä yksityisen sektorin, järjestöjen ja suuren yleisön tietoisuutta sekä pyrkiä vaikuttamaan sanitaatioon liittyviin asenteisiin ja nostamaan sanitaatiokysymysten yhteiskunnallista statusta Suomessa osana globaalien ympäristö- ja sosiaalisten ongelmien ratkaisua. Hankkeessa tuotetaan materiaalia ja järjestetään tilaisuuksia mm. järjestöille ja yksityissektorille, keskittyen erityisesti kestävä kehityksen tavoitteeseen numero 6, vesi ja sanitaatio (SDG6). Vesi ja sanitaatiotavoitteen tavoitteena on varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille vuoteen 2030 mennessä. Alatavoitteita on kahdeksan ja ne viittaavat mm. saastumisen vähentämiseen sekä kierrätyksen, uudelleenkäytön ja veden tehokkuuden lisäämiseen.

Maapallon maat laativat vuosittain raportin kestävä kehityksen tavoitteiden edistymisestä omassa maassaan. Tavoitteita seurataan niille asetettujen indikaattorien tilastoinnilla sekä muilla erilaisilla raportointimenetelmillä. Suomessa Fingo (ent. Kepa) on ottanut roolikseen koota Suomen

kansalaisjärjestöjen seurantaraportin ”Suomi ja Agenda 2030”, jossa käsitellään ne kestävä kehityksen tavoitteet, jotka ovat sinä vuonna esillä myös YK:n korkean tason poliittisella foorumilla. Toimintavuoden aikana yhdistys kokosi osana VGK-hankettaan vuoden 2018 raporttiin SDG6:tta käsittelevän osion. Jotta raporttiin saatiin mahdollisimman kattava kokonaiskuva tavoitteen tilasta, yhdistys järjesti kaksi työpajaa aiheesta ja kävi lisäksi läpi lukuisia raportteja ja kuuli kommentteja asiantuntijoilta. Raportin voi kokonaisuudessaan ladata ja lukea yhdistyksen nettisivuilta, josta löytyvät sekä suomen että englanninkieliset versiot.

Agenda 2030 -raportissa käsiteltiin paitsi tavoitteen nykytila, annettiin myös suosituksia siitä, mitä Suomen tulee tehdä kansallisella ja paikallisella tasolla tilanteen parantamiseksi. Näistä suosituksista yksi on jo toteutunutkin: Suomen kansainvälinen vesialan strategia. Elokuussa 2018 Dry Toilet konferenssissa julkaistiin kuuden ministerin allekirjoittama Suomen vesialan kansainvälinen strategia, jonka tarkoituksena on ohjata Suomen vesialan kansainvälisiä tavoitteita ja toimenpiteitä vuoteen 2030 saakka ja samalla edesauttaa vesi- ja sanitaatiotavoitteen toteutumista kansainvälisen yhteistyön avulla. Strategia on ladattavissa UM:n sivuilta. Muita toimia hankkeessa oli mm. koulutustilaisuuksien järjestäminen, tiedotus SDG6 -kysymyksistä ja Dry toilet -konferenssin aikainen tiedotus. Hankkeen toimia jatketaan vielä vuonna 2019.

HIERAKKA – HIEDANRANTA RAVINNEKIERRON JA TOIMINNALLISEN TIEDOTTAMISEN KEHITYSALUEENA 2017-2018

HIERAKKA - Hiedanranta ravinnekierron ja toiminnallisen tiedottamisen kehitysalueena 2017-2018 –hanketta rahoitti ympäristöministeriö Ravinteiden kierrätyksen edistämistä ja Saaristomeren tilan parantamista koskevasta ohjelmasta. Hanke toteutti hallituksen Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön -kärkihanketta.

Elokuussa 2017 käynnistyneen HIERAKKA -hankkeen tavoitteena oli saada lisää tietoa virtsan lannoitekäytön pitkäaikaisvaikutuksista, edistää virtsan lannoitekäyttöä ja –hyväksyntää sekä vaikuttaa asenneilmapiiriin. Hanketta toteuttivat Tampereen ammattikorkeakoulu, Käymäläseura Huussi ry ja Ekokumppanit Oy yhteistyössä Tampereen kaupungin Hiedanrannan kehittämisprojektin ja yhteistyöviljelijöiden kanssa.

Tutkimushankkeessa tavoitteena oli selvittää erilliskerätyn virtsan ominaisuuksia, kuten ravinteiden ja haitallisten metallien pitoisuuksia, lääke- ja haitta-ainejäämiä ja mikrobiologista laatua. Lisäksi tavoitteena oli selvittää virtsan tehoa lannoitteena, mitä tutkittiin ohra- ja kaurasadon kolmen vuoden seuranta tutkimuksella. Viljan satovaikutusten lisäksi selvitettiin virtsan lannoitekäytön mahdollisia vaikutuksia maaperään. Kolmen vuoden aikana, vuosina 2016–2018, toteutettiin peltoviljelykokeita erilliskerätyllä virtsalla ja seurattiin sadon määrää ja laatua sekä mahdollisia maaperässä tapahtuvia muutoksia.

Virtsan toimivuus, teho ja turvallisuus lannoitteena osoitettiin selkeästi. Virtsa täyttää vanhennettuna nykyisen lannoitevalmisteita koskevan lainsäädännön vaatimukset ja toimii lannoitteena yhtä hyvin tai paikoin jopa paremmin kuin väkilannoite. Virtsan lannoitekäytön tutkiminen on nostanut esiin myös kysymyksen virtsan lääke- ja haitta-ainejäämistä ja niiden mahdollisesta



kertymisestä maaperään ja kasveihin. Lääkeaineita tai muita löydettyjä haitta-aineita ei löytynyt maaperästä tai viljakasveista kasvukauden lopussa mitattavia määriä. Kaikkiaan 184 tutkitusta haitta-aineesta, virtsasta löydettiin 11 eri haitta-ainetta, mikä on lukumääräisesti melko vähän. Virtsan lääke- tai haitta-ainejäämiä ei myöskään havaittu kasvukauden lopussa maaperässä eikä jyvissä yhtenäkkään vuonna.

Virtsan syntypaikkaerottelulla ja lannoitekäytöllä on osoitettu olevan selkeitä ympäristöhyötyjä. Virtsan hyötykäytöllä olisi mahdollista merkittävästi vähentää jätevedenpuhdistamoiden ravinnekuormitusta ja ravinnevalumia ympäristöön. Hankkeen tutkimustulosten perusteella virtsan lannoitekäytöllä ei havaittu sellaisia haittavaikutuksia, että sen käytölle olisi estettä. Koska virtsa lannoiteteholtaan on väkilannoitteen veroista, tulisi vakavasti harkita virtsan lannoitekäytön hyväksymistä.

Hankkeen aikana asenneilmapiirissä on tapahtunut muutoksia osin hankkeen, mutta osin muidenkin tiedotus- ja viestintätoimien ansiosta. Myös tietoisuus ravinnekierrosta on lisääntynyt ja virtsan hyötykäyttö on asiantuntija- ja ammattipiireissä tullut yhdeksi varteenotettavaksi vaihtoehdoksi. Sen sijaan kuluttajien tietämys virtsasta lannoitteena tai yleisemminkin kierrätyslannoitteista on vielä heikkoa, joten tutkitun tiedon levittämistä ja asiallista viestintää on tarpeen suunnata myös kuluttajille.

Toimintavuoden aikana hankkeen tiimoilta järjestettiin useita eri tapahtumia Hiedanrannassa. Hiedanrannan sadonkorjuujuhlassa 31.10. esiteltiin hankkeen satokauden tuloksia ja kerrottiin ravinnekierron hyödyistä sekä mahdollisuuksista lyhyiden alustusten ja vapaamuotoisten keskustelujen avulla. Lopuksi vierailtiin kuivakäymälöissä, joista on saatu tänä vuonna lannoitetta koepelloille litalaan ja Kangasalalle. Hankkeen loppuseminaari järjestettiin 19.11. Tampereen ammattikorkeakoululla. Seminaarissa kuultiin hankkeen tuloksista sekä julkistettiin Omavarainen kaupunki 2030 -kilpailun voittaneet Tuomas Annala ja Sandhya Naidu ideallaan ”Ekokuntosali ja -puisto”.

Virtsan lannoituskokeiden tutkimusraportti on ladattavissa hankkeen internetsivuilta www.hierakka.fi

VALTAKUNNALLINEN JÄTEVESINEUVONTA

Uudenmaan ELY-keskus myönsi yhdistykselle rahoitusta valtakunnalliseen jätevesineuvontaan. Neuvontaa toteutettiin osallistumalla erilaisiin tapahtumiin, luennoimalla kuivakäymälöistä, jakamalla neuvontamateriaalia jätevesihankkeille, kampanjoimalla sosiaalisessa mediassa, antamalla neuvoja puhelimitse ja sähköpostilla. Tietoa on jaettu myös verkossa ja hankkeella on omat verkkosivut. Kauden merkittävin neuvontatapahtuma oli OmaMökki – messut. Yksi neuvonnan tärkeistä toteuttamismuodoista oli kuivakäymälätietoutta koskevan materiaalipaketin jakaminen jätevesineuvojille ja jätevesineuvonnan hankkeille. Hankkeen toimina laadittiin myös videot kuivakäymälän asennuksesta uudisrakennukseen ja vesikäymälöiden vaihdosta kuivakäymälöihin vanhaan rakennukseen. Videot on julkaistu yhdistyksen YouTube-kanavalla.

Tärkeä osa vuoden 2018 neuvonnassa oli Kansainvälisellä kuivakäymäläkonferenssilla ja sen yhteydessä järjestetyllä Suomipäivän seminaarilla 22.8. Seminaarin teemana oli ”Kuiva kiertää!”. Seminaarissa käsiteltiin ajankohtaista aihetta, eli haja-asutusalueiden jätevesilainsäädäntöä ja kokemuksia siitä. Seminaarissa otettiin esille hyvin konkreettisia esimerkkejä siitä, miten kuivasanitaation avulla on suomalaisessa kontekstissa helppoa ja kustannustehokasta vastata uusiin tiukentuneisiin vaatimuksiin kiinteistökohtaisten jätevesien puhdistuksessa ja keskittyä resurssitehokkuuden ja suljetun ravinnekierroksen edistämiseen.

Hankkeen aikana tavoitettiin kattava joukko kiinteistöjen edustajia sekä tiedotuksen, infotilaisuuksien että hankkeeseen erikseen suunnitellun painetun materiaalin ja sen laajan levittämisen avulla. Hankesuunnitelmassa esitettyihin arvioihin tavoitettavien henkilöiden määrästä päästiin hyvin. Verkkosivujen kävijämäärät ylittivät asetetut tavoitteet moninkertaisesti. Sosiaalisen median kanavat tavoittivat hyvin ihmisiä ja jutut mediassa tavoittivat suuren yleisön. Kuivakäymäläkonferenssi sai myös hyvin näkyvyyttä ja esitelmät ja abstraktit ovat julkaistu yhdistyksen verkkosivuilla. Materiaalipaketteja jaettiin jätevesihankkeille hanketuen avulla vuonna 2018 huomattavasti enemmän kuin aikaisempina vuosina. Hankkeen avulla saatiin vahvistettua paikallisten haja-asutusalueiden asukkaiden tietoa kuivakäymälöistä ja harmaiden vesien erilliskäsittelystä vaihtoehtona jätevesien käsittelylle. Myös paikallisten jätevesineuvojan osaamista voitiin samalla vahvistaa aiheen tiimoilta.

MORTTI - MOBILI RAVINTEIDEN TALTEENOTTO KENTTÄOLOSUHTEISSA 2017-2019

Loppuvuodesta 2017 käynnistetyn Sitran rahoittaman kaksivuotisen MORTTI-hankkeen tavoitteena on edistää ravinteiden talteenottoa ja hyötykäyttöä syntypaikkaerottelun menetelmin valituissa tapauskohteissa, jotka edustavat erilaisia massatapahtumia, ensivaiheessa esimerkiksi puolustusvoimien harjoitusalueet ja varuskunnat. Hanke edistää toimillaan kiertotaloutta ja kestäväää kehitystä. Tavoitteena on, että hankkeen loputtua Suomessa olisi käytössä toimiva käymäläjätteen käsittely-yksikkö, jota voidaan siirtää tarvittaviin kohteisiin.

Hanke toteutetaan Suomen ympäristökeskuksen, Tampereen ammattikorkeakoulun, Puolustushallinnon rakennuslaitoksen ja Käymäläseura Huussi ry:n yhteishankkeena. Hankkeessa on tiiviisti mukana myös Puolustusvoimat, joka tarjoaa mahdollisuuden koekäyttöä pilot-yksikköä. Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) on mukana asiantuntijasidosryhmänä. KSH ry:n pääasiallinen rooli hankkeessa on vastata sen tiedotuksesta.

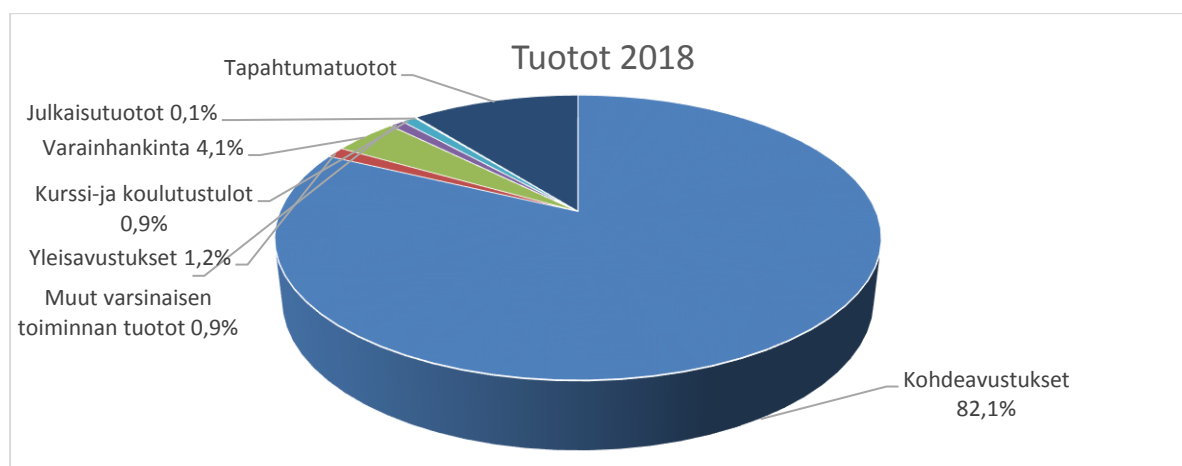
Toimintavuoden aikana Mortti- hankkeessa on toteutettu mm. lähtötilanteen kartoitus Puolustusvoimissa, tehty kirjallisuusvertailu erilaisista menetelmistä virtsan ja kompostin käsittelyyn, tehty saostamiskoe virtsasta struviitiksi ja suunniteltu Mortin pilottikäymälän teknisiä yksityiskohtia ja pilotin toteuttamista yhdessä SLU:n (Sveriges lantbruksuniversitet) kanssa.



TALOUS

Toimintavuonna 2018 tilinpäätöksen ja palkanlaskennan hoiti Pluscom Taloushallinto Tampere Oy, muista taloushallinnon tehtävistä vastasi yhdistyksen hallintokoordinaattori. Yhdistyksen pankkina toimii edelleen Kangasalan Osuuspankki. Yhdistys jatkoi sähköisen taloushallinnon järjestelmän Fivaldin käyttöä. Tilintarkastuksesta ja hankkeiden erityistilintarkastuksista vastasi HT-tilintarkastaja Raili Hannus / Tili- ja isännöintikeskus T.I.K. Oy.

Vuoden 2018 tulos on negatiivinen 9 367,47€ euroa. KSH ry:n varsinaisen toiminnan tuotot olivat 431 166,54€ ja varainhankinnan tuotot 20 976,61€. Yleisavustuksia saatiin yhteensä 5 350€. Edellisvuoteen verrattuna toimintaresurssit kasvoivat DT2018-konferenssin sekä suuremman kotimaan Hierakka-hankkeen myötä. Hanketoiminnan lisääntyessä kuitenkin myös hankkeiden omarahoitusosuudet kasvoivat eivätkä varainhankinnan tuotot riittäneet kompensoimaan omarahoitusosuuksia. Pääosa toiminnasta rahoitettiin ulkoministeriön, ympäristöministeriön ja ELY-keskuksen hankerahoilla. Lisäksi yleisavustuksia yhdistyksen toimintaan saatiin ympäristöministeriöltä, Tampereen kaupungilta sekä Ympäristö- ja kuluttajapoliittiselta yhdistykseltä. Kansainvälinen kuivakäymäläkonferenssi sai tapahtuma-avustuksia ulkoministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Tieteellisten seurain valtuuskunnalta ja Tampereen yliopiston tukisäätiöltä.



Omarahoitusta kerättiin mm. jäsenmaksuilla. Jäsenmaksut vuonna 2018 olivat:

- henkilöjäsen 30€
- opiskelijajäsen 15€
- eläkeläisjäsen 15€
- perhejäsen 40€
- yritysjäsen (iso) 600€
- yritysjäsen (pieni- ja keskisuuri) 300€
- yritysjäsen (mikro) 200€
- yhteisöjäsen 50€

Omarahoitusta kartuttivat myös Sambian hankkeen huussikummituotot sekä erilaiset lahjoitukset. Yhdistys piti myös maksullisia koulutuksia ja luentoja. Lisäksi muita tuloja yhdistys saa oppaiden myynnistä sekä verkkokaupan aineettomien lahjojen ja kannatustuotteiden myynnistä. Omarahoituksen kerääminen on

yhdistykselle jatkuva haaste ja asettaa myös rajoituksia sille, kuinka paljon hankkeita voidaan toteuttaa. Varainhankinta ja varainhankinnan kehittäminen tulee siis jatkossakin olemaan yhdistyksen yksi suurimmista fokuksista.

Yhdistys pyrkii pitäytymään hallinnon kulujen minimoinnissa, jotta suurin osa kuluista saataisiin ohjattua varsinaiseen sanitaatio- ja tiedotustyöhön. Hallinnon kulujen osuus koko toiminnasta oli vain 5,8%. Toimintavuoden henkilöstökulut kasvoivat edellisvuoteen verrattuna konferenssihoiteen palkkauksen ja kotimaan suuremman Hierakka-hankkeen myötä. Henkilöstökulut olivat yhteensä n. 138 000€. Yhdistyksen kulut kohdistuvat pakollisten hallinnon kulujen lisäksi pääosin hankkeiden omarahoitusosuuksien kattamiseen, varainhankintaan, materiaalin tuottamiseen, neuvontaan, tapahtumiin osallistumiseen ja tiedotukseen.

Loppuvuodesta 2018 yhdistys nosti Kangasalan Seudun Osuuspankista lyhytaikaisen lainan hankepäätöksiä vastaan. Laina jouduttiin ottamaan paikkaamaan loppuvuoden kassavajetta suurempien hankeavustusten ollessa tulossa yhdistyksen tilille vasta alkuvuodesta 2019. Kotimaan hankkeissa hankeavustukset maksetaan pääsääntöisesti takautuvasti toteutuneita kuluja vastaan, ja tämä on pienelle yhdistykselle ongelmallista, kun tilillä ei ole tarvittavaa kassavirtaa hankekuluja varten.

Suurimpana haasteena yhdistykselle on taloudellisen kestävyuden varmistaminen. Uusia varainhankintamahdollisuuksia on vuosien ajan kokeiltu ja kehitetty, vaikkakaan tarvittaviin lukemiin ei ole vielä päästy. Yhtälö on haastava, sillä nykyisellä työntekijämäärällä työntekijöiden aika ei tahdo riittää varainhankinnan kehittämiseen. Apuvoimia erityisesti varainhankintaan ja tunnettavuuden lisäämiseen tarvittaisiin vapaaehtoispuolelta. Hanketoiminta on viime vuosina ollut hyvässä vaiheessa ja taloushallinnon käytännöt ovat läpinäkyviä ja toimivia, mutta toisaalta hankkeiden suuret omarahoitusosuudet vaikeuttavat yhdistyksen toimintaa ns. perustulojen ollessa rajalliset. Hallinnon kulut on onnistuttu vuosien ajan pitämään minimissä, mutta talous ei silti ole pitkäjänteisesti kestävällä pohjalla. Työntekijöitä tarvittaisiin enemmän, mutta palkkakulujen varmistaminen tuleville vuosille on epävarmaa.

Taloudellinen tilanne tekee pienten yleishyödyllisten yhdistysten toiminnasta haastavaa. Pienellä työvoimalla ja aktiivisen hallituksen voimin näkyvyyttä onkin voitu ylläpitää ja kysyntään on voitu vastata melko hyvin. Ulkopuolinen rahoitus on silti yhä ensiarvoisen tärkeää. Jo usean vuoden ajan yhdistys on toiminut hyvin pienillä määrärahoilla ja tehnyt hankkeiden ulkopuolista toimintaa erittäin pienillä resursseilla. On kuitenkin vaarana, ettei yhdistys pysty jatkamaan monipuolisten hankkeiden ulkopuolisten palveluiden tarjoamista ilman avustusten kasvua. KSH ry:n kunnianhimoiset suunnitelmat ovat monelta osin jalkautuneet käytäntöön. Kehittämistyö jatkuu, ja yhdistyksen lähitulevaisuuden tavoitteena on edelleen tunnettavuuden, asiantuntijuuden sekä omavaraisuuden kasvattaminen. Kuivakäymälätekniikoilla on selvästi sekä kotimaassa että kansainvälisesti yhä suurempi kysyntä vesivarojen ja ravinteiden vähetessä. Toiminta perustuu erityisesti joustaviin ja innovatiivisiin työskentelymenetelmiin, korkealaatuisiin hankkeisiin ja osaavaan henkilökuntaan.